

Enligt sändlista

DOMSTOLSMEDLING I VÅRDNADSTVISTER MED HJÄLP AV ETT SAKKUNNIGBITRÄDE TRÄDER I KRAFT I HELA LANDET

Lagarna om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt, av 5 och 10 § i lagen om medling i tvistemål och stadfästelse av förlikning i allmänna domstolar samt av 17 § i socialvårdslagen träder i kraft den 1 maj 2014. I lagarna föreskrivs om sakkunnigtjänster som används vid domstolsmedling i vårdnadstvister. Försöket med detta medlingsförfarande som inleddes den 1 januari 2011 avslutas.

Ordnande av sakkunnigtjänster

Den kommun där tingsrätten har sitt administrativa kansli ska ansvara för att ordna sakkunnigtjänsterna (17 b § i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt). Kommunen som har ansvaret för att ordna tjänsterna behöver dock inte själv producera tjänsterna, utan den kan också ordna tjänsterna tillsammans med andra kommuner, samkommuner eller ett social- och hälsovårdsområde, eller köpa tjänsterna av en privat tjänsteleverantör. Samtidigt ska kommunen dock alltid agera som den instans som organiserar sakkunnigtjänsterna och ur tingsrättens perspektiv fungera som den som ansvarar för tjänsterna.

I tvåspråkiga domkretsar ska kommunen ordna sakkunnigtjänster på både finska och svenska.

Om sakkunnigbiträdena kommer från olika kommuner, från olika verksamhetsområden inom kommunen och/eller den privata sektorn, är det viktigt att komma överens om en enda person som koordinerar alla sakkunnigbiträdenas verksamhet. Koordinatören ska också fungera som sakkunnigtjänsternas kontaktperson för tingsrätten.

Avgiftsfrihet för parterna i en medling när det gäller anlitande av sakkunnigbiträde

Anlitandet av ett av kommunen utsett sakkunnigbiträde är avgiftsfritt för föräldrarna.

Ersättning till kommunerna för sakkunnigtjänsterna

Staten ersätter kommunerna för kostnaderna för produktionen av sakkunnigtjänsterna. Ersättningen är en fast ersättning och betalas per dag och i

undantagsfall per timme. Ersättningen grundar sig på den arbetsinsats som kommunerna går miste om när sakkunnigbiträdena arbetar vid domstolarna. Därtill betalas kostnadsersättningar. Närmare bestämmelser om ersättningar utfärdas genom förordning som föredrags i statsrådet den 28 april (förordning finns bifogade)

Kommunen som har ansvaret för att ordna tjänster skickar fakturan direkt till tingsrätten. Kommunen ansvarar också för att fakturera för de övriga tjänsteproducenternas arbete. En skild faktureringsanvisning skickas till kommunerna.

Tingsrättens ersättning för sakkunnigbitrådets arbete betalas alltid till den kommun som har ansvaret för att ordna tjänsten, oberoende av vilken instans som producerar tjänsten. Kommunen sköter om att betala ersättningen till instansen som producerat tjänsten enligt avtal mellan kommunen och tjänsteproducenten.

Utbildning

Justitieministeriet ordnar vederlagsfri grundläggande och kompletterande medlingsutbildning för sakkunnigbiträden som utsetts för uppdraget. Denna ökade yrkesskicklighet kan utnyttjas också i sakkunnigbitrådets grundläggande arbete. Således kompenserar utbildningen till en del den belastning som ordnandet och tillhandahållandet av tjänsterna innebär för kommunerna.

Enligt gällande planer ska det ordnas en två dagars medlingsutbildning som behandlar aktuella och fördjupande teman kring medling i början på våren 2015. Följande grundläggande medlingsutbildning ordnas troligen antingen på hösten 2015 eller i början på våren 2016.

Sakkunnigbiträdenas kompetens

I lagen föreskrivs att ett sakkunnigbiträde till sin grundutbildning ska vara psykolog, barnpsykiater eller socialarbetare eller ha någon annan lämplig högre högskoleexamen. Dessutom ska sakkunnigbiträdet ha genomgått en sådan kompletterande utbildning eller tilläggsutbildning som krävs för skötseln av uppgiften samt ha erfarenhet av arbete med skilsmässofamiljer.

Kommunen som sakkunnigbitrådets arbetsgivare

Trots att sakkunnigbitrådets arbete huvudsakligen utförs i tingsrätten, är bitrådets arbetsgivare fortfarande kommunen. Sakkunnigbiträdet kan genom särskilt avtal sköta uppgifter också utanför domstolen. Ett sådant sakkunniguppdrag kan till exempel vara att personligen diskutera med barnet. Eftersom flera domstolar inte har tillräckliga utrymmen för att föra en personlig diskussion med barnet, kan diskussionen också föras i socialväsendets lokaler, förutsatt att man kommit överens om arrangemanget med kommunen. Diskussioner med barn är tills vidare mycket få till antalet.

Det är exceptionellt att sakkunnigtjänster används utanför domstolen (t.ex. hembesök). Sakkunnigbiträdet kan ta emot ett uppdrag utanför domstolen enbart med arbetsgivarens tillstånd, för att se till att till exempel eventuella säkerhetsrisker har kontrollerats.

Sakkunnigbiträdet är jävigt att arbeta i en annan roll för sina medlingskunder både under och efter medlingsprocessen.

Ny typ av samarbete

Effektivt genomförande av det nya medlingsförfarandet förutsätter samarbete mellan tingsrätten och kommunen med ansvar för att ordna sakkunnigtjänsterna. Alla praktiska arrangemang ska avtalas om på lokal nivå med tingsrätten. Domare och sakkunnigbiträden som utses till medlare i vårdnadstvister ska hålla regelbundna gemensamma sammanträden, men därtill är det bra att ordna träffar även på organisationsnivå minst en gång per år.

Att säkerställa snabb medling

Medling ska ordnas utan dröjsmål, senast inom sex veckor från det att medling inleds. Detta mål förutsätter att kommunerna för sin del organiserar sakkunnigbiträdenas arbete på ett bra sätt och utvecklar ett jourssystem i samarbete med tingsrätten.

Det nya medlingsförfarandets ställning i förhållande till den kommunala basservicen

Försöket har väckt en del oro om att föräldrar som ansöker om hjälp i ökande omfattning vänder sig till domstolarna. Syftet är dock inte att ersätta socialväsendets uppgifter med domstolsmedling i vårdnadstvister utan när det gäller tjänsterna för skilsmässofamiljer och medling i vårdnadstvister ska tyngdpunkten fortsättningsvis ligga på den kommunala basservicen. Avsikten är att medling i domstol ska användas som en särskild medlingstjänst då den hjälp som erbjudits föräldrarna inom ramen för andra tjänster i samband med skilsmässor har visat sig vara otillräcklig. Därför är det speciellt viktigt att säkerställa att kommunerna kan erbjuda barnatillsynsmannens avtalstjänster, medling i familjefrågor och annan hjälp i samband med skilsmässor i tillräcklig mån och tillräckligt snabbt.

Uppföljning av det nya förfarandet

I syfte att följa upp och utveckla det nya medlingsförfarandet ska justitiedepartementet tillsätta en uppföljningsgrupp. I gruppen ska det finnas företrädare för domstolar, sakkunnigorganisationer och juridiska ombud.

Ytterligare upplysningar ges av Anna-Kaisa Aaltonen, tfn 050 52 71 760

biträdande avdelningschef Heikki Liljeroos

projektchef Anna-Kaisa Aaltonen

SÄNDLISTA

Mariehamn/socialdirektör Susan Lehtinen
 Seinäjoen kaupunki/ sosiaalityöntekijä-lastenvalvoja Arja Yli-Penttilä
 Mikkelin seudun sosiaali- ja tervsystoimi/ perhepalveluiden johtaja
 Johanna Will-Orava
 Kajaanin kaupunki/ perheneuvolan tulossyksikköpäällikkö Markku Herala
 ja vastuualuepäällikkö lapsiperheiden sosiaalipalvelut Terttu Huttu-
 Juntunen
 Kokkolan kaupunki, palvelupäällikkö Minna Lönnbäck,
 Kuopion kaupunki/lapsiperhepalveluiden va. lastensuojelupäällikkö
 Marketta Kolari
 Porin kaupunki/Sosiaali- ja perhepalveluiden palvelujohtaja Mari Levonen
 Raahen kaupunki/ Perhepalvelujohtaja Leena Iisakkila
 Hyvinkään kaupunki/ perheoikeudellisten asioiden päällikkö Kati Paaso
 Porvoon kaupunki/ lapsiperhetyön päällikkö Annika Immonen
 Kouvolan kaupunki/: Kasvatusjohtaja Liisa Korppi
 Raasepori/ Lapsi- ja perheyksikön johtaja Theresa Vihlman
 Lahden kaupunki/Lastensuojelupalvelujen päällikkö Eija Kallio-Huilit
 Tuusula/perheoikeudellisen yksikön päällikkö Miia Kokko-Pekkola,
 Vantaa/lastensuojelun avopalvelujen johtaja Jaana Vilpas, Maritta Pesonen,
 Anna Cantell-Forsblom (perheneuvola)
 Turku/ johtava lastenvalvoja Maaret Paatonen
 Espoon kaupunki/perheasioiden yksikön esimies Marjatta Karhuvaara
 Helsingin kaupunki/perheneuvolan ja perheoikeudellisten asioiden
 toimistopäällikkö Hanne Kalmari ja Katja Niemelä
 Oulun kaupunki/palvelujohtaja Arja Heikkinen
 Joensuu/johtava sosiaalityöntekijä Johanna Turunen ja sosiaalipalvelujen
 johtaja Leena Korhonen
 Liperi/sosiaalipalvelujen johtaja Eeva Seppänen
 Jyväskylä/sosiaali- ja terveystalvet/vastuualuejohtaja Ulla Kuittu
 Tampere/perheneuvolan johtaja Risto Karttunen ja Anne Haring
 Tornio/sosiaalityönjohtaja Anneli Karjalainen
 Pietarsaari/sosiaali- ja terveystalvet/perhe- ja aikuissosiaalityön
 osastopäällikkö Maria Aho
 Vaasan sosiaali- ja terveystalvet/lastensuojelun johtaja Hilka Sundqvist
 Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymä/yhtymäjohtaja Markku
 Puro ja johtava psykologi Anna-Maria Silfvenius-Pura
 Hämeenlinna/palvelupäällikkö Marika Paasikoski-Junninen
 Rovaniemen kaupunki/osaston johtaja Pertti Hemminki ja palvelupäällikkö
 Eliisa Lintula
 Imatra/ Lastenvalvojat Eija Henttonen, Päivi Aho, esimies Kirsi Leinonen
 Etelä- Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Ekso-
 te/perhepalvelupäällikkö Tarja Nylund ja sosiaalijohtaja Tuula Helen